

กระบวนการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนด้านการบริการและการบริหารของหน่วยงานภาครัฐ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองละลอก อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง ปีงบประมาณ 2565
Process for solving complaints about service and administration of government agencies Nong La Lok Subdistrict Administrative Organization

จิตตราภรณ์ มหาพรม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ผกาดี สุพรรณจิตวนา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษากระบวนการจัดการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนของประชาชนในพื้นที่ ตำบลหนองละลอก อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง และเพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และแนวทางในการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนของ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองละลอก อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ข้าราชการในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองละลอก อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง และประชาชนในพื้นที่ มีจำนวนทั้งสิ้น 12 คน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มข้าราชการระดับผู้บริหาร 2) กลุ่มข้าราชการระดับปฏิบัติการ 3) ประชาชนในพื้นที่ตำบลหนองละลอก อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาคัดเลือกและจำแนกข้อมูล จัดระเบียบข้อมูลให้เป็นระบบ จัดทำบรรณานุกรมข้อมูล เปรียบเทียบและวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำข้อมูลไปเขียนเป็นรายงานให้สอดคล้อง แล้วนำข้อมูลไปเขียนเป็นรายงานให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยต่อไป

ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการจัดการเรื่องร้องเรียนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองละลอก อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง มีการจัดการอย่างเป็นระบบ มีการรับเรื่องร้องเรียนและส่งไปยังฝ่ายต่างๆที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งยังมี แนวทางแก้ไขที่ไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งเริ่มจากการตรวจสอบข้อร้องเรียน ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกรณีที่เรื่องร้องเรียนนั้นๆ ไม่อยู่ในอำนาจความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองละลอก อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง หากเป็นเรื่องที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองละลอกแก้ไขได้ จะดำเนินการให้ทันที นอกจากนี้ ปัญหาและอุปสรรคที่พบ คือ เรื่องของอำนาจหน้าที่ที่แจ่มชัดไม่ชัดเจน ผู้ร้องไม่แจ้งช่องทางเพื่อติดต่อกลับ ในการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม

คำสำคัญ : กระบวนการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนด้านการบริการและการบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองละลอก อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง ปีงบประมาณ 2565

1. นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2. อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562 มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นที่มีชื่อ และเขตรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยเฉพาะ โดยประชาชนเลือกตั้งผู้แทนแต่ละหมู่บ้านเข้าไปเป็นสมาชิกสภา อบต. มีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจในการบริหารงานของตำบลตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งโครงสร้างการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยฝ่ายนิติบัญญัติ ได้แก่ สภาองค์การบริหารส่วนตำบล และฝ่ายบริหาร ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้มาจากการเลือกตั้งของประชาชน โดยมีนายอำเภอเป็นผู้มีอำนาจกำกับ ดูแลให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับ

องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต่างๆ ตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้บริการประชาชนในพื้นที่ที่รับผิดชอบในด้านต่างๆ เช่น งานบริการกฎหมาย งานด้านทะเบียน งานด้านโยธา การขออนุญาตสิ่งก่อสร้าง งานด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ งานด้านการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะ งานด้านการศึกษา งานด้านเทคนิค หรือป้องกันบรรเทาสาธารณภัย งานด้านรายได้หรือภาษี งานด้านพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม งานด้านสาธารณสุข ซึ่งงานต่างๆ เหล่านี้ ผู้ให้บริการ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลควรต้องจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ชี้แจงขั้นตอนการให้บริการ มีช่องทางการให้บริการที่หลากหลาย เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการมีคุณภาพที่ดี ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนผู้มารับบริการได้รับความพึงพอใจ ซึ่งเป็นความรู้สึกของผู้ที่มารับบริการต่อสถานบริการ ตามประสบการณ์ที่ได้รับจากการเข้าไปติดต่อขอรับบริการในสถานบริการนั้นๆ โดยระบบการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นระบบที่มีพลวัต มีความเคลื่อนไหวอยู่เสมอ

อย่างไรก็ตามในการบริหารและบริการก็อาจจะไม่สามารถตอบสนองความต้องการหรือสภาพความพึงพอใจให้กับประชาชนได้ จึงเกิดการร้องเรียนดังกล่าวเกิดขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษากระบวนการจัดการข้อร้องเรียนด้านการบริการและการบริหารของหน่วยงานภาครัฐ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองละลอก อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง
2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองละลอก อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง
3. เพื่อเสนอแนวทางการจัดการข้อร้องเรียนด้านการบริการและการบริหารของหน่วยงานภาครัฐ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองละลอก อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง

ขอบเขตการศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษากระบวนการจัดการข้อร้องเรียนของประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองละลอกขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองละลอกโดยมีขอบเขตต่างๆ ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาถึงกระบวนการจัดการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนของประชาชนในพื้นที่ตำบลหนองละลอก อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง พร้อมทั้งศึกษา ปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนของ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองละลอก อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองละลอก อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง

3. ขอบเขตด้านเวลา

ใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่เดือน ตุลาคม 2564 ถึง กันยายน 2565

4. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้มีทั้งสิ้น จำนวน 12 คน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ข้าราชการระดับผู้บริหาร ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองละลอก อำเภอบ้านค่าย
จังหวัดระยอง

กลุ่มที่ 2 ข้าราชการระดับผู้ปฏิบัติการ ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองละลอก อำเภอบ้านค่าย
จังหวัดระยอง

กลุ่มที่ 3 ประชาชน ในพื้นที่ตำบลหนองละลอก อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาวางแผนปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรื่องร้องเรียน
2. ใช้เป็นข้อมูลประกอบการพัฒนากระบวนการจัดการเรื่องร้องเรียน
3. ใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย ในการแก้ปัญหาการดำเนินงาน
การจัดการข้อร้องเรียน
4. ได้ข้อมูลเชิงวิชาการที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจ หรือหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่
เกี่ยวข้องในการพัฒนาการจัดการเรื่องร้องเรียน

การทบทวนวรรณกรรม

ปราณี อินทวงศ์ (2550, หน้า 1) ศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลบางกะดี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานีพบว่าประสิทธิภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลบางกะดีอำเภอเมืองจังหวัดปทุมธานีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มากเรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยคือ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านอาคารสถานที่ ผลการศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลบางกะดี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ทั้งในภาพรวม พบว่า ผู้มาใช้บริการที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการให้บริการของเทศบาลตำบลบางกะดีโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาพบว่าด้านสิ่งอำนวยความสะดวกผู้มาใช้บริการเพศหญิงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการให้บริการของเทศบาลตำบลบางกะดีมากกว่า เพศชายผู้มาใช้บริการที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้บริการของเทศบาลตำบลบางกะดีโดยภาพรวม ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ และด้านอาคารสถานที่ไม่แตกต่างกันส่วนด้านสิ่งอำนวยความสะดวกพบว่า แตกต่างกัน แต่เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ไม่พบความแตกต่างผู้มาใช้บริการที่มีระดับการศึกษาสถานภาพสมรส รายได้และระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้บริการของเทศบาลตำบลบางกะดี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

สุรัชย์ นาทองไชย (2548: 77) ได้วิจัยเรื่อง “ สภาพการบริหารงานของคณะเทศมนตรีตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลธัญญา อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์” ผลการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งที่มาจากบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลธัญญาและประชาชนในเขตเทศบาล ต่างมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า คณะเทศมนตรีบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลต่างพอใจ เห็นด้วยที่คณะเทศมนตรีนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงาน ในหลักนิติธรรม มีการออกกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและหน้าที่ของประชาชนโดยความเสมอ

ภาค ถูกต้อง มีการเผยแพร่ข้อ มูลข่าวสารตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร พ.ศ. 2540โดยติดประกาศประชุมแจ้งผ่านหอกระจายข่าวเสียงตามสายและวารสารในหลักการมีส่วนร่วม การเสนอออกกฎหมายข้อบังคับหลักความรับผิดชอบ ให้บริการที่มีคุณภาพ เป็นธรรมทั่วถึง และหลักความคุ้มค่า โดยการปฏิบัติกิจกรรมตามลำดับความสำคัญ ก่อน-หลัง การจัดซื้อจัดจ้าง เป็นไปด้วยความประหยัด มีการเลือกตั้งกรรมการตรวจสอบการใช้งบประมาณ

นภดล สุรนครินทร์ (2554:73)ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนคติของประชาชนจังหวัด เชียงใหม่ ” พบว่าการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนคติของประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่ ในภาพรวมอยู่ในเชิงบวก เมื่อเปรียบเทียบตามปัจจัยด้านบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศอายุ ระดับ การศึกษาต่างกัน มีทัศนคติต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ใน อบต.แตกต่างกัน และเมื่อ เปรียบเทียบตามปัจจัยด้านขนาดของอบต.และการมีส่วนร่วมในการดำเนินการของอบต.แตกต่างกัน ส่วนปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจในอบต.ไม่แตกต่างกัน ส่วนปัจจัยด้านขนาดของอบต.ไม่มี ความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการของ อบต.

พิสิทธิ์ พิพัฒน์โกคากุลกุล (2557) กล่าวว่า มุมมองข้อร้องเรียน แบ่งออกเป็น 5 ประเด็น ดังนี้

1. เมื่อลูกค้ำร้องเรียนแก่เจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่รับฟังและให้ข้อมูลแก่ลูกค้ำกลับไป
2. เมื่อลูกค้ำร้องเรียนแก่ผู้บริหาร ผู้บริหารรับเรื่องและลงมาจัดการกับทีมงานและเจ้าหน้าที่ส่งผลทำให้เจ้าหน้าที่เกิดความหวาดกลัวและทำงานอย่างไม่มีความสุข
3. การฟังข้อร้องเรียนของลูกค้ำมากเกินไป ทำให้เกิดความชินชา เพราะการรับฟังข้อร้องเรียนและการแก้ปัญหาเป็นหน้าที่ของผู้บริหาร ผู้จัดการ
4. เมื่อเกิดการร้องเรียน หรือลูกค้ำตำหนิต่อว่า เจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่ผู้รับเรื่องเกิดความไม่สบายใจในการทำงาน ทำให้รู้สึกอยากเปลี่ยนงาน
5. เมื่อลูกค้ำร้องเรียนต่อว่าทำให้เจ้าหน้าที่เกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อลูกค้ำท่านนั้น

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นวิธีวิจัยแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาข้อมูลการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองละลอก อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มที่ 1 ข้าราชการระดับผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลหนองละลอก อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง

จำนวน 9 คน

กลุ่มที่ 2 ข้าราชการระดับปฏิบัติการและระดับชำนาญงาน องค์การบริหารส่วนตำบลหนองละลอก อำเภอบ้านค่าย

จังหวัดระยอง จำนวน 2 คน

กลุ่มที่ 3 ประชาชนในตำบลหนองละลอก อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมเพื่อเตรียมความรู้เกี่ยวกับกระบวนการจัดการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนด้านการบริการและการบริหารของหน่วยงานภาครัฐองค์การบริหารส่วนตำบลหนองละลอก

2. ผู้วิจัยเตรียมความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษารูปแบบ และเทคนิควิธีการสัมภาษณ์ จรรยาบรรณของนักวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลจากตำรา เพื่อให้เข้าใจในระเบียบวิธีวิจัย อันนำไปสู่การวิจัยที่ถูกต้องและครอบคลุมประเด็นที่ต้องการศึกษาให้มากที่สุด

3. แนวคำถามในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเลือกวิธีการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์เอง เพื่อให้ได้ข้อมูลและรายละเอียดตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ให้มากที่สุด โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การสัมภาษณ์ไม่มีการกำหนดคำถามแบบตายตัว แต่จะกำหนดประเด็นที่จะสัมภาษณ์ไว้ โดยอาศัยกรอบงานวิจัย และแนวคิดทฤษฎีเป็นปัจจัยสำคัญในการตั้งประเด็นคำถามโดยไม่มีการเรียงลำดับคำถาม ลักษณะคำถามเป็นคำถามแบบปลายเปิด และขณะทำการสัมภาษณ์ หากพบประเด็นที่สำคัญจะทำการสัมภาษณ์โดยละเอียด เพื่อให้ได้คำตอบที่ชัดเจน ซึ่งแบบสัมภาษณ์แบ่งเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย อายุ เพศ

ส่วนที่ 2 แนวคำถามเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนด้านการบริการและการบริหารของหน่วยงานภาครัฐสภาพปัจจุบัน

ส่วนที่ 3 แนวคำถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนด้านการบริการและการบริหารของหน่วยงานภาครัฐสภาพปัจจุบัน

ส่วนที่ 4 แนวคำถามเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนด้านการบริการและการบริหารได้สมบูรณ์เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ วารสาร เอกสารทางวิชาการต่าง ๆ และสืบค้นข้อมูลจาก Internet ที่เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาถึงแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนด้านการบริการและการบริหารของหน่วยงานภาครัฐ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองละลอก อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง ปีงบประมาณ 2565

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาคั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์แยกออกเป็นแต่ละประเด็น
2. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาเปรียบเทียบความเหมือนหรือความแตกต่างของผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคนก่อนนำไปวิเคราะห์
3. นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาเปรียบเทียบกับข้อมูลเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกัน เพื่อให้ได้ทราบถึงความคล้ายคลึงและความแตกต่างของข้อมูล
4. นำข้อมูลที่ได้จากการเปรียบเทียบมาสรุปผลการวิจัย จากการศึกษากระบวนการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนด้านการบริการและการบริหารของหน่วยงานภาครัฐ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองละลอก อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง

ปีงบประมาณ 2565 ผลลัพธ์ที่ได้จากการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนด้านการบริการและการบริหารของหน่วยงานภาครัฐ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองลอก อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง ปีงบประมาณ 2565 โดยใช้ผลการนำเสนอการวิจัยในรูปแบบพรรณนา

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง กระบวนการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนด้านการบริการและการบริหารของหน่วยงานภาครัฐ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองลอก อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง ปีงบประมาณ 2565 ศึกษาโดยการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร สถิติต่างๆโดยการทบทวนแนวความคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกรายบุคคล ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์ คือ บุคคลในที่ทำกร องค์การบริหารส่วนตำบลหนองลอก เพื่อตอบคำถามในการวิจัยและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ทั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นในการวิจัยเชิงเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึกที่เกี่ยวข้อง ตามวัตถุประสงค์ในการศึกษา

แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มศึกษา

4.2 เพื่อศึกษากระบวนการจัดการข้อร้องเรียนด้านการบริการและการบริหารของหน่วยงานภาครัฐ ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองลอก อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง

4.3 เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนของ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองลอก อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง

4.4 เพื่อเสนอแนวทางการจัดการข้อร้องเรียนด้านการบริการและการบริหารของหน่วยงานภาครัฐ

การหาแนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับข้อร้องเรียนของประชาชนในตำบลหนองลอก อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง มีรายละเอียดดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเรื่องกระบวนการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนด้านการบริการและการบริหารของหน่วยงานภาครัฐ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองลอก อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง ในแต่ละประเด็นผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ที่ให้ข้อมูลคนสำคัญ โดยแบ่งกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่มกลุ่มที่ 1 คือ กลุ่มผู้บริหารระดับสูง จำนวน 9 คน กลุ่มที่ 2 คือกลุ่มข้าราชการปฏิบัติการ และข้าราชการระดับปฏิบัติงาน จำนวน 2 คน กลุ่มที่ 3 คือ ประชาชนในตำบลหนองลอก อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง จำนวน 3 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 14 คน โดยมีการจำแนก ดังนี้

จำนวนของผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)
ชาย	6
หญิง	8
รวม	14

จำนวนของผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามอายุ

อายุ (ปี)	จำนวน (คน)
31-40 ปี	3
41-50 ปี	9
51-60 ปี	2
รวม	14

4.2 เพื่อศึกษากระบวนการจัดการข้อร้องเรียนด้านการบริการและการบริหารของหน่วยงานภาครัฐ ของ

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองละลอก อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง

จากการสัมภาษณ์กลุ่มศึกษาพบว่าการศึกษากระบวนการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนด้านการบริการและการบริหารของหน่วยงานภาครัฐ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองละลอก อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง ปีงบประมาณ 2565 เป็นการศึกษากระบวนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในการจัดการปัญหาข้อร้องเรียน ด้วยวิธีสัมภาษณ์โดยสัมภาษณ์ นางนลินทิพย์ ทิพจินดา (สัมภาษณ์, 28 ตุลาคม 2565) ที่กล่าวว่า องค์การบริหารส่วนตำบลหนองละลอก มีกระบวนการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนด้านการบริการและการบริหารของหน่วยงานคือ เมื่อเจ้าหน้าที่ได้รับคำร้องแล้วส่งไปยังฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการแก้ไข ข้อร้องเรียนดังกล่าว จากการดำเนินงานแก้ไขข้อร้องเรียนดังกล่าว ของเจ้าหน้าที่เกิดความซ้ำเล็กน้อยในการดำเนินงาน เนื่องจากบางข้อร้องเรียนไม่สามารถดำเนินการได้เลย เพราะบางเรื่องต้องติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการแก้ไขตามขั้นตอน จึงทำให้เกิดความล่าช้าในการแก้ไขข้อร้องเรียนดังกล่าว ซึ่งอาจเกิดปัญหาการร้องเรียนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ได้ในอนาคตและเจ้าหน้าที่ที่มีการแก้ปัญหาดังกล่าวโดยการติดตามผลการแก้ไขข้อร้องเรียนดังกล่าวเพื่อแจ้งเป็นหนังสือ ให้ประชาชน

ทราบถึงขั้นตอนการปฏิบัติงานว่าถึงขั้นตอนไหนในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว(นายประสิทธิ์ เสี่ยมรัมย์) (นางสาวรุจภา

เปล่งปลั่ง สัมภาษณ์ 28 ตุลาคม 2565)

4.3 เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนของ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองละลอก

อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยองจากการสัมภาษณ์กลุ่มศึกษาพบว่าการศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองละลอก อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง นั้นคือเริ่มจากการตรวจสอบข้อร้องเรียนนั้นว่าเป็นที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายใด เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริงหรือไม่ และจะแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนนั้นอย่างไร จากการสัมภาษณ์ ศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนได้ข้อมูลพบว่า ปัญหาและอุปสรรคและแนวทางในการแก้ไขข้อร้องเรียนอยู่ในระดับดี เนื่องจากประชาชนส่วนมากเข้าใจในอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองละลอกมากขึ้นและประชาชนในพื้นที่ที่มีความสามัคคีในชุมชนจึงช่วยเจ้าหน้าที่แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ในบางส่วน นางสาวมนัสนันท์ สิริสุทธิ (สัมภาษณ์ 28 ตุลาคม 2565)

4.4 เพื่อเสนอแนวทางการจัดการข้อร้องเรียนด้านการบริการและการบริหารของหน่วยงานภาครัฐ การหาแนวทางการแก้ไขปัญหเกี่ยวกับข้อร้องเรียนของประชาชนในตำบลหนองละลอก อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง จากการสัมภาษณ์กลุ่มศึกษาพบว่า การเสนอแนวทางในการจัดการข้อร้องเรียนคือควรเผยแพร่อำนาจหน้าที่ให้ประชาชนทราบในอำนาจในการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนได้มากน้อยเพียงใดเมื่อมีประชาชนมาร้องเรียน เพื่อให้ประชาชนทราบขั้นตอนการปฏิบัติของหน่วยงานในการดำเนินการแก้ไขข้อร้องเรียนดังกล่าว เพื่อลดปัญหาล่าช้าในการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียน และลดความไม่พอใจของประชาชนที่มาติดต่อร้องเรียน นางสาวธวัลยา แจ่มศิริ (สัมภาษณ์ 28 ตุลาคม 2565)

อภิปรายผลการศึกษา

ผลการวิจัยเรื่อง กระบวนการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนด้านการบริการและการบริหารของหน่วยงานภาครัฐ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองละลอก อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง ปีงบประมาณ 2565 มีประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

กระบวนการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนด้านการบริการและการบริหารของหน่วยงานภาครัฐ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองละลอก อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง ปีงบประมาณ 2565 เริ่มจากการรับเรื่องคำร้องทั่วไป โดยฝ่ายธุรการกลาง สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองละลอกรับหนังสือคำร้องดังกล่าวแล้ว ส่งหนังสือคำร้องไปยังฝ่ายต่างๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการแก้ไขต่อไป โดยที่แต่ละฝ่ายจะต้องนำเสนอเรื่องที่ได้รับร้องเรียนมาเสนอหัวหน้าฝ่าย ตามลำดับขั้น แล้วดำเนินการตามขั้นตอน แต่ตอบกลับเป็นหนังสือให้กับผู้ร้องเรียนทราบว่าแก้ไขได้หรือไม่ หรือการแก้ไขอยู่ในขั้นตอนใดแล้ว เมื่อเรื่องร้องเรียนไม่สามารถแก้ไขได้ทันที แต่ละฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องตอบกลับให้กลับผู้ที่มาร้องเรียนทราบพร้อมกับระยะเวลาที่สามารถดำเนินการแก้ไขข้อร้องเรียนนั้นๆ ในกรณีนี้ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว หากประชาชนที่มาร้องเรียนแจ้งหมายเลขโทรศัพท์ติดต่อกลับ ก็ดำเนินการติดต่อและแจ้งผลให้ทราบทันที สอดคล้องกับงานวิจัย ของปรมิินทร์ เลหาพะพันธ์ (2550) ที่ได้ศึกษาเรื่องผลการดำเนินงานของศูนย์รับเรื่องร้องเรียน : กรณีศึกษาเทศบาลนครขอนแก่น ทั้งนี้ แนวทางในกระบวนการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนด้านการบริการและการบริหารของหน่วยงานภาครัฐ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองละลอก อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง ปีงบประมาณ 2565 จะเริ่มจากการตรวจสอบเรื่องร้องเรียนนั้นๆว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายใด และเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริงหรือไม่ ถ้าเป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองละลอก อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง ก็จะดำเนินการแก้ไขให้ทันที หากเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานอื่น จะต้องมีการประสานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการแก้ไข ปัญหาข้อร้องเรียนนั้นๆ นอกจากนี้ยังมีการสำรวจพื้นที่ เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาข้อร้องเรียนที่จะเกิดขึ้นตามมาด้วย สอดคล้องกับงานวิจัย ของศราวุฒิ ตรีศิริรัตน์ (2547) ที่ได้ศึกษาเรื่องกระบวนการแก้ไขปัญหาที่ร้องเรียนเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย ของสำนักคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

ปัญหาและอุปสรรคในการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนของประชาชน มีอยู่หลายประการประการแรกคือ อำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตที่มีจำกัด และไม่เพียงพอต่อการดำเนินการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนของประชาชน จึงต้องประสานขอความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นในการแก้ไขข้อร้องเรียนบางเรื่อง ทำให้เกิดความล่าช้า ประการที่สอง คือ ข้อมูลที่ผู้ร้องแจ้ง ไม่เพียงพอและไม่ชัดเจน อีกทั้งไม่มีช่องทางติดต่อกลับในเวลาที่ต้องการซักถามข้อมูลให้แน่ชัด จึงไม่สามารถแก้ไขเรื่องร้องเรียนเรื่องนั้นๆได้ ประการที่สามคือ การร้องเรียนที่ไม่ได้เกิดขึ้นจริง ซึ่งทำให้เกิดปัญหาในการแก้ไขเรื่องร้องเรียนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองละลอก อย่างมาก สอดคล้องกับงานวิจัย ของเลิศบุศย์ กองทอง (2540) ที่ได้ศึกษาเรื่องกลยุทธ์ในการลดความล่าช้าในการแก้ไขปัญหาการร้องเรียนอันเกิดจากการกรำทำของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน : กรณีศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ประชาชนในชุมชนเกิดคางมพอใจที่สำนักงานเขตได้เข้าไปในชุมชนและให้การช่วยเหลืออย่างดีเสมอมา และเข้าใจในอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตที่มีอยู่อย่างจำกัดมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการศึกษา

จากการศึกษา เรื่องกระบวนการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนด้านการบริการและการบริหารของหน่วยงานภาครัฐ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองละลอก อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง ผู้ศึกษา

มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

- 4.4.1 ควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงอำนาจหน้าที่ของ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองละลอก อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง ในการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนให้กับประชาชนมากขึ้น เพื่อแก้ไขในกรณีการเกิดเหตุร้องเรียนซ้ำ
- 4.4.2 องค์การบริหารส่วนตำบลหนองละลอกสามารถป้องกันการเกิดเหตุร้องเรียนได้โดยการให้เจ้าหน้าที่ลงพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ เพื่อตรวจสอบดูว่าบริเวณไหนที่มีจุดที่ต้องแก้ไข หรือประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยไม่ต้องรอข้อร้องเรียนจากประชาชน
- 4.4.3 จัดให้มีการศึกษาดูงานในหน่วยงานต้นแบบเรื่องการจัดการเรื่องร้องเรียน
- 4.4.4 ควรพัฒนาฐานระบบข้อมูล ระบบเชื่อมโยงข้อมูลออนไลน์ให้ครอบคลุมทุกระดับ โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการจัดการเรื่องร้องเรียนตั้งแต่การรับเรื่อง การติดตาม ตลอดจนการแจ้งผลการดำเนินงาน
- 4.4.5 ควรศึกษาวิจัยการจัดการเรื่องร้องเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรื่องร้องเรียน
- 4.4.6 ควรพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ ในด้านความรู้และทักษะในการจัดการเรื่องร้องเรียน เช่น ความรู้ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กระบวนการสอบข้อเท็จจริง การคุ้มครองสิทธิผู้ร้องและผู้ถูกร้องเทคนิคการไกล่เกลี่ย เทคนิคการประสานความร่วมมือ เป็นต้น
- 4.4.7 ควรจัดเวที แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถอดบทเรียนภาคีเครือข่าย เพื่อให้เกิดการพัฒนากระบวนการจัดการเรื่องร้องเรียนให้มีประสิทธิภาพ
- 4.4.8 ควรเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในกฎหมาย ระเบียบ ประกาศและหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

บรรณานุกรม

เชิญวิทย์ เรืองฤทธิ์.(2554).การลดเวลาในการจัดการข้อร้องเรียนลูกค้า ศึกษากรณีโรงงานผลิตท่อ เหล็ก สำหรับอุตสาหกรรมยานยนต์, วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์ สาขาการจัดการคุณภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

นัฐพงษ์ กันทะมา.(2554).การวิเคราะห์ข้อร้องเรียนร้องทุกข์ที่เกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดแม่ฮ่องสอน, การค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตร์ สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ทศพร ศิริสัมพันธ์.การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี กรุงเทพฯ: ส.เอเชียเพลส (1989) จำกัด 2552.

ปรมินทร์ เลาะห์พันธุ์.(2550). การศึกษาผลการดำเนินงานของศูนย์รับเรื่องร้องเรียน : กรณีศึกษาเทศบาลนครขอนแก่น, การค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตร์ สาขาวิชา การปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พันศักดิ์ เจริญ.(2552).การศึกษาข้อร้องเรียนและผลการให้ความช่วยเหลือประชาชนของศูนย์บริการประชาชนสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, การค้นคว้าอิสระบัณฑิตศึกษา สาขาพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เลิศบุศย์ กองทอง.(2540).กลยุทธ์ในการลดความล่าช้าในการแก้ไขปัญหาการร้องเรียนอันเกิดจากการกระทำของ กำนันผู้ใหญ่บ้าน : กรณีศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร สาขาวิชาพัฒนาสังคมมหาวิทยาลัยขอนแก่น

ศันสนีย์ ถาวรบุตร.(2548).ความคิดเห็นของผู้ร้องเรียนที่มีต่อการดำเนินงานของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา, วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตร สาขาวิชารัฐศาสตร์ ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์